

SUVANNON

SEUTU

SAKKOLAN, METSÄPIRTIN JA VUOKSELAN PITÄJÄLEHTI

Sakkola-juhlien kansallispukukavalkadissa esiteltiin kymmeniä kansallispukuja. Etualalla Anneli Kuisma ja Ester Loponen muisnaiskarjalan puvuissaan. Vasemmalla kavalkadin koostaja ja juontaja Soili Turkinen.

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

N:o 6 • 2002

S Y Y S K U U

Sakkola-juhlien juttua ja kuvasatoa

sivut 8-12

Metsäpirtin lahjoitusmaatalonpoikien
patsaan reliefi löytyi korsusta

sivu 17

Äiti oppaana Vuokselassa

sivu 20

PAUKUN PALSTA

Kuiva kuuma kesä

Suomen kuivin ja kuumin kesä miesmuistiin alkaa olla loppuillaan. Viimeksi yhtä lämmin kesä oli vanhemman sukupolven muistin mukaan vuonna 1939. Tuoloin lämmintä kesää seurasi viisi vuotta kestänyt kuuma sota. Toivottavasti tällä kerralla ei lämpimän kesän jatkona ole samanlaista ajanjaksoa, vaikka maailmanpolitiikka näyttääkin uhkaavalta.

Kesän juhlat, sukukokoukset ja kotiseuturetket ovat taas taakse jäänyttä elämää ja uusia tilaisuuksia suunnitellaan. Sakkola säätiö on ollut monessa mukana. Karjalaisiin kesäjuhliin Porissa osallistuttiin porsasloimien kera. Kesäpäivä Karjalassa tilaisuuteen Käksälässä osallistuimme yhdessä vuokselalaisten kanssa. Samalla sain tilaisuuden tutustua tarkemmin Vuokselan vehmisiin maisemiin, jotka ovat aikaisemmin jääneet näkemättä. Käksälän linnanpihalla tapasimme run-

saasti eri Itä-Kannaksen pitäjistä kotoisin olevia ihmisiä ja pääsimme virittelemään yhteistyötä karjalaisen kulttuurin ja perinteen eteenpäin viemiseksi.

Sakkola juhlii Lempäälään koontui jälleen ilahduttavan suuri joukko sakkolalaisia ja sakkolalaisten ystäviä. Silmämääräisesti osallistujia oli kuutisen sataa. Myös nuorta polvea sekä Sakkolan naapurikuntien ja ystävyyskuntien edustajat olivat paikalla. Arvokkaasta juhlahjelmasta jäi erityisesti mieleeni Väinö Leppäsen karjalaista innostusta ja voimaa uhkua yksinlaulu.

Karjalan ja karjalaisuuden ystäviä Pietarista saapui kunnioittamaan pitäjäjuhlaamme. Anna Koshinan Hovinkylän ja Petäjärven maisemia kuvaava taidenäyttely herätti ansaittua mielenkiintoa samoin kuin Jevgeni Balasovin tietokonenurkka. Tarkoitus oli, että myös virallisempi edustus entisten kotiseutujemme nykyisistä vallanpitäjistä olisi tullut pitäjäjuhlaamme, mutta erilaisten yhteensattumien ja informaatiokatkosten vuoksi edustus jäi saapumatta

Lehtiyhteistyö Metsäpirtti Seuran ja Vuoksela Seuran kanssa on alkanut alkukangertelujen jälkeen sujua varsin mallikkaasti. Suvannon Seutu -lehden levikki on käsittääkseni lisääntynyt ja uusia tilaajia on ilmaantunut varsinkin onnistuneiden kotiseuturetkien jälkeen. Muutoinkin on yhteistyötä viritelty naapurikuntien seurojen ja säätiöiden kesken. Metsäpirtissä sijaitsevan lahjoitusmaatalonpoikien muisto-

laan ainakaan sivuille! Lähettäkää kirjoituksia edelleen.

Lehti on saanut mukavasti uusia lukijoita, eritoten uusien yhteistyökumppaniemme Metsäpirtin ja Vuokselan suunnalta, mutta aina myös uusia sakkolaiskuvia juuristaan ja sitä tietä yhteisestä pitäjähdestämme kiinnostuu. Lehden tilauskanta on nyt kivunnut likelle 1500 kappaletta – siitä kiitos teille, lukijat ja lehden tekijät.

Seuraava lehti ilmestyy marraskuun alulla ja vuoden viimeinen numero tulee joulukuksi. -MRT

merkin uudelleenvihkimisjuhlaan heinäkuun alussa osallistuvat kaikkien sakkolalaisten edustajina Sakkola säätiön, Sakkola Seuran ja Hovinkyläseuran edustajat.

Erimielisyys Hovinkylän lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkin tontin rajoista ja tontin suuruudesta hiertää edelleen eikä siihen ole kovin lyhyen ajan kuluessa ratkaisua näkyvissä. Myös "tukikohta" -tontin hankkiminen esivanhempiemme mailta on ollut vuoden verran jäissä Venäjän lainsäädännön tulkinnanvaraisuuden ja epämääräisyyden vuoksi.

Sakkola säätiön perustajajäsen Uuno A. Pulakka täytti elokuun lopulla Ruovedellä 90 vuotta. Valitettavasti minulla ei ollut tilaisuutta henkilökohtaisesti osallistua Unon juhliin, vaikka olisin erittäin mielelläni ollut mukana. Lähetänkin näin lehden välityksellä Unolle erittäin lämpimät syntymäpäiväonnittelut ja kiitokset siitä, että olit mukana perustamassa säätiötämme. Ilman silloin vuonna 1947 tehtyjä päätöksiä ei toimintamme olisi näin vilkasta eikä säätiömme taloudellinen tilanne näin vakaalla pohjalla.

Tehkäämme edelleen kaikki yhdessä yhteistyötä yhteisten karjalalaisten päämääriemme hyväksi!

Hannu J. Pauku

Sakkola -Säätiön
valtuuskunnan puheenjohtaja
Harjatie 5, 32210 LOIMAA
p. 02-7628152
GSM 0500-741296
hannu.pauku@punkalaidun.fi

SUVANNON SEUDUN ILMESTYMINEN LOPPUVUONNA 2002

nro 7, marraskuu,
aineistot viimeistään **ke 16.10**

nro 8, joulukuu,
aineistot viimeistään **pe 29.11.**

TURKKISEN TURINAT

Juhlaa ja arkista aherrusta

Monenmoisat kesän juhlat ja vierailut ovat takanapäin ja syksyinen aherrus niin leipätyössä koululaisten kanssa kuin karjalaisen perinneyön parissa on täydessä käynnissä.

Sakkolajuhlat kaksipäiväisinä kokosivat taas upean joukon Lempäälään. Manttaalitalolaihailtiin upeita kansallispukuja ja Sakaselän Sävelen esitys nosti kyneleeseen silmäkulmaan useimmalle mukanaolijalle. Sunnuntain jumalanpalveluksen Maasaloon sävelet johdattelivat juhlaohjelman ajatukset sinne Karjalan kunnille.

Näyttelyt ja museoasiat olivat myös vahvasti esillä, Koppasen Aunen ikonilahjoitus ja Virike-projektin Sakkola-osuuden esittely päällimmäisinä. Uskon mukanaolijoille jääneen hyvän maun suuhun ja mukavat muistot

Lempäälän Karjalaisten ja Haparaisen nuorisoseuran järjestelyistä Lempäälän kunnan ja seurakunnan myötävaikutuksella. Kiitos kaunis kaikille juhlien onnistumiseen vaikuttaneille, niin järjestäjille kuin juhlijolle Sakkola-Säätiön puolesta. Ensi vuonna tavataan Punkalaitumella Sakkolajuhlien merkeissä.

Sain kunnian olla mukana säätiön veteraanien juhlissa. Ensin Kallosen

Esko täytti vuosia sankan sukulais- ja ystäväjoukon kera. Luonnollisesti haastaminen kävi kiivaana ja ajatus kulki niin mennessä kuin tulevassakin. Korviini tarttui Raaskan Yrjön ja sukulaistyttö Marjon sananvaihto Petäjärven asioitten muokkaamisesta kirjalliseen muotoon. Toivottavasti sakkolalaisten kyläkirjojen työstö pääsee näin vauhtiin leveällä rintamalla.

Todella mielinpainuvan tarinatuokion koin Uuno Pulakan syntymäpäivänä hänen kotonaan Ruovedellä. Kun kaksi säätiön veteraania Uuno ja Yrjö palasivat jutuissaan Sakkolaan ja Petäjärvelle, alkoivat jo tutuksi tulleet maisemat elämään mielikuvissani vuosikymmeniä sitten.

Saijajoen varsi, talvisodan ankeat ajat ja kylänraitit monine tapahtumineen kiehtoivat niin, että kolmituntinen rupeama hujautti hetkessä. Suositelen itsekullekin nuoremmalle atimointia ja juttutuokiota muistiinpanovälineineen karjalaisuuden tietäjien luona – kyllä kannattaa.

Mukava maku jäi suuhun myös Pirkkalasta Haikan lavalta, missä Sakkolan Kirkonkylän Nuorisoseura juhli satavuotista taivaltaan. Yhdistyksen toiminta on alkanut jo 1899, mutta silloiset viranomaiset estivät virallisen perustamisen aina vuoteen 1902 asti. Etelä-Karjalan Nuorisoseura avitti silloin ja niin oli nytkin Eteläkarjalaisen Nuorisoseurojen Liiton puheenjohtaja Pekka Lankinen viestittävässä oman murteen säilyttämisen ja arvostamisen tärkeydestä.

Elokuun alussa Talvisodan Er. P 6

perinneyhdistyksen kokouksessa Räisälän Heino P. Paavilainen palautti mieleen edellisen vuodenvaihteen muistojulhan. Juhla sai hyvän palautteen mukanaolijoilta.

Olipa mukana jokunen Keljan taistelun veteraani, vaikka rivit kovaa vauhtia harvenevat.

Kokouksessa sovittiin tapainpäivänä 2003 muistojulhan järjestämisestä. Ehdotin myös Er. P 6 jalanjalkien seuraamista talvisodan kunniakkaiden päivien reittiä. Niinpä päätettiin ryhtyä valmistelemaan toimenpiteisiin Talvisodan Tie-teemalla 17. – 20.6. 2004 tapahtuvan matkan suhteen. Kuljettaisiin joukolla Vanhalta rajalta Saarelaisen poppoon tie asiantuntijoiden vetämänä. Tästä retkestä lisää tulevissa Suvannon Seuduissa.

Metsäpirtin itsenäistymisestä emäpitäjistä Sakkolasta tulee ensi vuonna kuluneeksi sata vuotta.

Hyytiän Kalevi vihjasi Sakkolajuhlien aikana mahdollisesta yhteisestä tapaamisesta asian tiimoilta.

Nyt kun meillä on yhteinen areena, tämä lehtemme, varmaan karjalaisten yhteisten juurien vaaliminen antaa meille kaikille uutta potkua. Vuokselan ja Sakkolan erostakin tulee parin vuoden perästä tasavuosisikymmeniä. Silloin voitaisiin yhdessä muistella sitä tapahtumaa 80 vuoden takaa sulassa sovussa niin kuin historiankirjojen mukaan silloinkin tapahtui.

Yhteistyössä ja nuorten innostamisessa juuriensa tutkimiseen on toimintamme tulevaisuus.

Syysterveisin

Hannu Viljonpoika Turkinen

Sakkola-Säätiö kannustaa kyläkirjojen tekoon

Sakkola-Säätiön hallitus pohti kokouksessaan kyläkirjojen tekoa, ja toivoo jokaisen Sakkolan koulupiirin virittyvän työhön. Säätiön valtuuskunta päättää keväällä, miten säätiö voi olla tukemassa kyläkirjojen julkaisemista.

Hallitus oli yksikantaan sitä mieltä, että säätiö tukisi myös rahallisesti kyläkirjojen julkaisemista.

Kokouksessa pohdittiin lisäksi mahdollisuutta järjestää yhteinen koulutus ja opastustilaisuus niille, jotka kyläkirjan tekoon ryhtyvät.

Säätiö toivookin, että kaikki kirjanteosta kotikylänsä kohdalla kiinnostuvat pohtivat keskenään yhteyshenkilöitä, jotka voisivat muodostaa työryhmiä kirjojen aineiston keräämiseen ja koostamiseen. -MRT

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

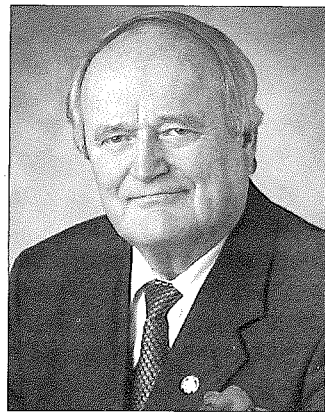
Uuno Kuisma vietti 90-vuotispäiväänsä 1.9.2002 Rengon kirkonkylässä. Uuno on syntynyt Sakkolan Kuninkaanrististä, jossa hän ennen sotia harrasti taitavana käsistään aseiden käsittelyä sekä metsästystä ja kalastusta ollen myös suojeluskuntatoiminnassa mukana. Jatkosodassa hän toimi Topograafisella osastolla piirtäen Itä-Karjalan alueen ilmapalokuvista karttoja.

Evakkotaival johti Uunon Lopelle ja sieltä edelleen mm. Forssaan. Taiteen parissa Uuno viihtyi myös hyvin ja hänen kättensä jälki on monessa maalauksessa tullut esiin.

Merkkipäiväänsä hän vietti kotonaan Rengossa sukulaisten ja ystävien parissa. Seinällä kunniapaikalla oli hänen maalaamaansa herkkä öljyväri-työ äidistään.

Vuokselalaisten lämpimät onnittelet vielä jälkikäteen.

Suvannon Seutu julkaisee joka numerossaan tiedot poisnukkuneista, merkkipäivistä ja muista perhetapahtumista. Kysy lupa asiainosaiselta julkaisuun ja lähetä tiedot toimitukseen!

Sakkolan Kiviniemen Saviojalla 9.10.1932 syntynyt, nykyisin Jyväskylässä asuva Pekka Käppi vietti 70-vuotispäiväänsä perhepiirissä lähimpien läsnäollessa.

Sota-ajan lapsuus kului useilla eri paikkakunnilla: Kylmäkoski, Äänekoski, Viiala, Sakkola (1942-44) ja noin yksi vuosi (1944-45) Katrineholm (Ruotsi). Ylioppilaaksi Pekka Käppi kirjoitti Toijalan yhteiskoulusta vuonna 1953. Koulu-uralle vei miehen tie jatkossa; Käppi opiskeli kansakoulunopettajaksi Oulussa ja sen jälkeen kasvatustieteitä Jyväskylän yliopistossa, missä hän jatkoi kasvatustieteiden lisensiaatiksi 1970. Erinäisten opetusalan tehtävien jälkeen Pekka Käppi jäi eläkkeelle Jyväskylän kaupungin koulutoimenjohtajan virasta 1994.

Lukuisten luottamustoimien ohella Käppi on kirjoittajan alan kirjallisuutta ja hänen kynästään lähteneitä kirjoituksia kasvatuksen ja opetuksen alalta on julkaistu n. 150 artikkelia sanoma- ja aikakauslehdissä. Pekka Käpin toimintaa on kätetty myös lukuisin ansiomerkein, ja kouluneuvoksen arvonimen hän sai kymmenen vuotta sitten.

Perheeseen kuuluu puoliso, terveydenhoitaja Seija o.s. Rajalan ohella kolme poikaa ja lapsenlapsiakin on siunaantunut jo yhdeksän kappaletta.

Seitsenkymmisen harrastuksiin kuuluu edelleen kirjoittaminen - työn alla sukututkimuksiin perustuva suuhistori - sekä runot, kuntoliikunta, hyötyliikunta ja lastenlapset. Vakituinen asuinpaikka vuodesta 1958 lähtien on ollut Jyväskylä, ja toisena kotiseutuna evakkopojalle vuodesta 1955 lähtien on ollut Kuusamo.

Evakkopojan koulutieltä

Olen syntynyt seitsemänkymmentä vuotta sitten (9.10.1932) Karjalan kannaksella Sakkolan Kiviniemen Saviojalla Maria ja Tahvo Käpin perheeseen 13. lapsena. Lapsuuteni ympäristöstä mieleen jääneinä ovat Saviojalta siintävät Suvantojärven (Viiksanlahden) maisemat, Kukkulanpellolta katsottuna järven toisella rannalla vasemmalla Parantolan rakennus, oikealla Röykynniemi, välillä Suvannon selkää kaukaisuuteen. Kilometrin päässä etelän suunnassa pauhasi Kiviniemen koski, saman matkan päässä pohjoiseen Kiviniemen kasarmit, joista lähtöisin olivat usein kotini ohi marssivat sotilasosastot. Näihin lapsuuteni maisemiin mahtuivat kumpuilevat savipelot, kumisevat hiekkakankaat, pähkinälehdot ja keväisin kesin loistavat kukkaniityt.

Koulutieni alkoi syksyllä 1939 Kiviniemen pohjoispuolen kansakoulussa opettaja Helmi Arvelinin, asiantuntevassa ja ystävällisessä opetuksessa. Opettaja sattui olemaan myös kummini, mutta se asia ei päässyt alakouluista yhtään häiritsemään. Kauniina elävinä muistoina on koko luokan uimaretki Vuoksen rantaan ja syyskuisena päivänä tehty retki Linnanvalleille. Kuinka kauniisti aurinko loisti lasipullossa olevasta mustaviinimarjamehusta eväitä syödessämme. Tavallisesti eväänä oli maitoa, mutta nyt erikoista rekipäivää juhlisti hyvä mehu.

Alkanut talvisota lopetti äkisti koulunkäynnin. Härkävaunussa alkoi evakkotaival. Koulut vaihtuivat, jos sellaisia sattui pakolaispaikkakunnilla toiminnassa olemaan.

Koulutieni pelastukseksi tuli kotiin Karjalaan pääseminen 1942. Kansakouluopetus järjestettiin näillä takaisin vallatuilla alueilla niin pian kuin mahdollista. Kiviniemen Kasarmilassa koulua pidettiin vuokrahuoneissa (viimeinen vuosi entisessä Rukoushuoneessa) 1942-44. Pätevänä ja pidettynä opettajana oli (todennäköisesti) entisen Viiksanlahden kansakoulun johtajaopettaja Anna Koiranen. Näinä vuosina opin lukemisen, kirjoittamisen ja laskennon taidot, joilla sitten myö-

hemmin elämässä piti pärjäämään.

Tämä hyvin alkuun päässyt koulunkäyntini keskeytyi 1-2 kuukaudeksi onnettomuuteen, kun olin suksilla talvikelillä koulusta kotiin palaamassa. Otin vapaakyntiä kaksiosaisen tyhjän tukkireen takimmaisesta osasta kiinni pitäen. Yhtäkkiä alamäessä, tien kaartteessa, ennen Viiksanlahden tiehaaraa tukkireki alkoikin luistaa tien keskelle ja ylikin, minä reen perässä. Vilkaisin taaksepäin. Ja voi kauhistus! Sieltä ylämäen suunnalta liukkaalla kelillä oli tulossa saksalaisten sotilas-autokolonna, tunsin autot Mann-dieseleiksi. Onnettomuushan siitä tuli.

Viimeinen muistikuva ennen Kiviniemen kasarmin sotilassairaalaassa heräämistä oli, että verta tuli, sitä oli joka paikassa, olin noussut pystyyn, näin kun lankun pätäk lähestyi huimaa nopeutta kohti kasvojani. Sen jälkeen tuli pimeys. Onneksi ei luuta pahemmin murtunut, leikkauksilla ja asiantuntevassa sotasairaalahoidossa rintamalla vaikeastikin haavoittuneiden joukossa paranin noin kuukaudessa kotiuttamiskuntoiseksi sota-ajan koululaiseksi silloisella "takaisin vallatulla" sota-toimialueella. Sota sairaalassa minua kohdeltiin kuin olisin ollut yksi heistä, rintamaveteraaneista; sain tupakkannoksetkin.

Neuvostoliitto valmisteli suurhyökkäystä kesällä 1944 pariviikkoisilla ankarilla pommituksilla, jötka itse koin ja näin paimenessa ollessani Kiviniemen kosken siltojen ja Kasarmien välisessä maastossa. Kun näin pommituukkujen aukeavan aivan pääni yläpuolella, huokasin helpotuksesta, koska tiesin että ne eivät kohdalle satu. Mutta ryske, ryminä ja pauhina oli kauheaa, maa tärisi ja keinui allani, iso kivikin, jonka suojassa kyyhötin, liikkui uhkaavasti.

Kun rintama oli jo lähellä Valkjärveä ja maantie pävisin sotilaita ja kalustoa tupaten täynnä, katsottiin parhaaksi ilmahyökkäysten vaaran välttämiseksikin lähteä keskellä kesäyötä juhanuksen tienoilla 1944 sotaa pakoona, toisen kerran evakkotielle. Ja siihen koulunkäynti saivat sillä kertaa jäädä. Olin päässyt pyrkimään keväällä 1944 Valkjärven Yhteiskouluun ja olin tullut hyväksytyksikin, tosin joillakin ehdoilla.

Evakkotaivalta tehtiin tällä kerralla jalkaisin, hevoskärryissä koko omaisuus, lehmät, vasikat ja muutama lammaskin mukana. Eläimistä heikoimmat jouduttiin matkan varrella teustamaan ja jättämään sille tielleen. Matkaa kertyi kaikkiaan noin 600 kilometriä Äänekoskelle Honkolan kylään. Kaksi kolme viikkoahan tähän retkeen meni aikaan.

Noina vuosina otettiin sotalapsia mm. Ruotsiin. Äiti katsoi parhaaksi minulle ja nuoremmalle sisarelleni Jennylle, että lähtisimme matkaan, kun sellainen tilaisuus oli tarjoutunut. Niinpä seuraava vuosi meni Katrineholmien Biessä. Ikimuistoisien ystävälistä ja sydämellisiä olivat "kasvattivanhemmat, -sisaret ja -veljet". Ja hyvää ruokaa, makeisiakin ja vaatteita oli yllin kyllin. Mutta kova oli koti-ikävä.

No minut sisareni kanssa pantiin Bien kylän kouluun. Emme osanneet ruotsia, olimme kuitenkin osa kouluyhteisöä, koulutoverit meidät hyväksyivät. Oppitunneilla selailimme kuvallisia tietosankirjoja, kuuntelimme opetusta, laulu- ja liikuntatunnit olivat mukavia, kun saatoimme silloin näyttää kykymme ja taitomme. Niin ja koulun ruokailutunnit.

Kun maailmansota loppui 1945 ja rauha saatiin aikaan, pääsimme pois Ruotsista vanhempiemme luo Äänekosken pappilaan, joka oli määrätty perheeni uudeksi evakkopaikaksi. Elisenvaaran yhteiskoulu oli päässyt evakkoon Suolahteen. Äiti oli käynyt rehtorille puhumassa, että meidän Pekka-poika oli nyt tullut Ruotsista; hän oli Valkjärven yhteiskoulun pääsykokeissa 1944 tullut hyväksytyksi. Lienevät kuitenkin yhteiskoulun paperit tuhoutuneet, kun sotaa pakoona piti lähteä niin äkillisesti. Kun äiti saattoi siinä samalla rehtorille jättää "kostina" omista lehmistä lypsetystä maidosta saadun kermapullon ja voimötikän, oli koulupaikka varmistettu.

Syksy koitti ja koulut olivat alkamassa. Vanhemman veljeni Leon kertomana (tapauksen olin itse ymmärrettävistä ja "psykologisista" syistä täysin unohtanut) isä-Tahvo oli saatellut minut Pappilasta koulutielle niin pitkälle, että rautatie näkyi ja osoittanut pelon pientareelle rakennetun aidan ve-

räjällä kauempana osittain näkyvää Suolahtea ja sanonut: "Tuoss' on siu koulutieheis, määät ensi rattaa myöte ja sit ko oot Suolahtes, määät nii ko on neuvottu." No minä en halunnut/uskaltanut lähteä siitä yksin mihinkään. Silloin oli isä-Tahvo ottanut norjan kouvuttsan ja vähän ajan kuluttua olin valmis elämäni ensimmäiselle oppikoulutielle.

Ja kyllä se Karjalan evakkopojalle Ruotsin kautta kiertäneenä koulunkäynti alkuun tuotti hyvin suuria vaikeuksia: kansakoulun käynti oli kuitenkin jäänyt aika vähäiseksi, vuosi Ruotsissa oli sekoittanut kielipääni niin, etten osannut kunnolla suomea enkä ruotsiakaan, koulumatka (kävelen, luistellen, hiihtäen) oli ylipitkä, vei paljon aikaa. Muistan olleeni aika usein väsynyt, jopa uupunut. Ei ollut apu- tai tukiopetusta. Kiitollisena muistan ikäpäiväni erinomaisen suomen kielen lehtorimme Saimi Hukkasen. Ilman hänen erinomaista pedagogista taitoa ja "tukiopetusta" sekä hyvää opetusta ja ohjausta kuorolaulusuntoineen ja muine harrastuspiireineen olisi koulutieni edellä mainituista vaikeuksista johtuen loppunut varsin lyhyeen. Lehtori Hukkanen löysi huonoistakin suorituksistani aina jotain kannustavaa.

Vanhempani saivat ostetuksi sakkolalaisten yhdestä sijoituskunnasta Viialasta maatilalla Kun olivat saaneet ensimmäisen asuttavaksi kelpaavan pienen rakennuksen valmiiksi, saatoin minäkin tulla 1947 uuteen kotiin Äänekoskelta veljeni luota asumasta. Kaksi luokkaa olin Elisenvaaran yhteiskoulua käynyt. Pääsin jatkamaan Toijalan yhteiskoulussa kolmannelta luokalta.

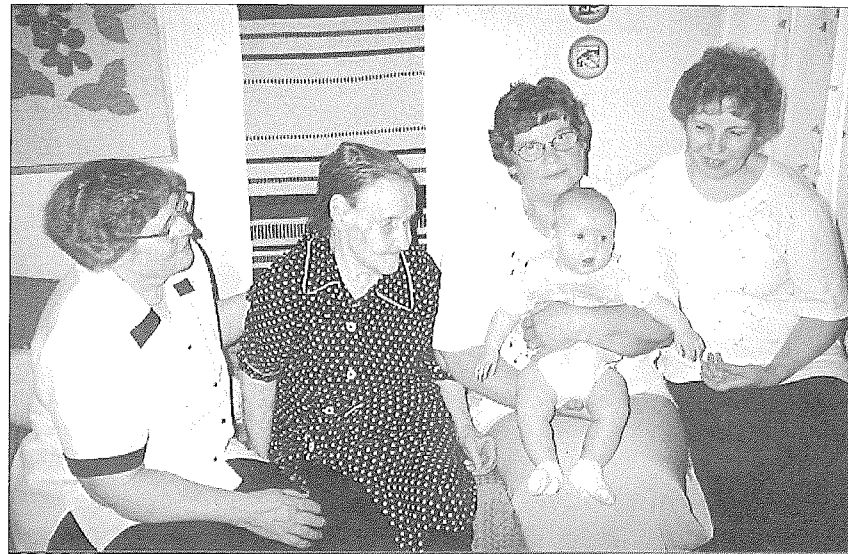
Miten elämäni koulutiet sen jälkeen lähtivät kulkemaan, se onkin toinen ja laajempi juttu. Mutta aika täpärällä varsinkin oppikoulutieni ensimmäiset vuodet olivat. Ei ollut taloudellisia eikä muitakaan mahdollisuuksia jäädä kertaakaan luokalle. Se olisi merkinnyt opintourani loppua (kaput). Aina kuitenkin selvisin rimaa hipoen, vaikka ehdoilla seuraavalle luokalle. Opintomenestykseni parani vuosi vuodelta; ylioppilastutkinto (1953) meni jo kiitettävästi (laudatur).

Pekka Käppi, kouluneuvos

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Maila Paakkanen, os. Karvonen Sakkolan Kiviniemestä, syntynyt 28.6.1932 – meidän ikioma kuopusemme on viettänyt 70-vuotisjuhlan. Myöhästyneet onnitellut!

101 vuotta täytti 16.7.2002 Selma Karja, os. Kekki Huittisten Huhtamossa. Merkkipäivää vietettiin omaisten ja lähimpien piirissä.

Kuvassa Selma-täti tyttäriensä keskellä, tädin oikealla puolella on Helmi, jonka kanssa he asuvat yhdessä, ja vasemmalla puolella on Saimi sylissänsä poikansa tytär Maria, joka on iso-mummonsa silmäteriä ja ainoa lääke, samoin kuin omille teille juussut Matias 3v. Äärimmäisenä vasemmalla on tytär Anja.

Tyttaret miehineen sekä Saimin lapset hoitavat Selma-tätiä hyvin, pitävät kuin kukkaa kämmenellä. Onkohan Selma-täti Sakkolan vanhin?

Hyvää vointia teille kaikille toivottaa Martta-serkku

80-vuotissyntymäpäiväänsä vietti seminologi Aini Karjalainen Urjalassa sukulaisten ja ystävien seurassa 30.7.2002. Hän on syntynyt Sakkolan Lapinlahdesta.

OIKAISU:

Viime lehdessä oli kuva ja tiedot 50-vuotishääpäiväänsä viettäneistä Sonja ja Rauno Rantasesta. Sonjan isä oli Lak Jussin poika Albert Tenkanen (ei Tanskanen). Toimitus pahoittelee latomisvirhettä.

Sakkolaissyntyinen Aukusti Kiuru, syntynyt 12.7.1922, vietti 80-vuotispäiväänsä Hartolassa. Kiurun komea hiihtoura toi aikanaan kolme kertaa arvokisoissa viestihopeaa, ja makeimpia voittoja oli Falunin 1954 MM-kisojen viestikulta sekä 15 kilometrin pronssi. Hiihtomiehen uraan kuuluu toki monia muitakin merkittäviä saavutuksia, suomenmestaruuksia ym. Hiihtoon liittyi myös työ – Aukusti Kiuru toimi mm. Järvisen, Karhun ja Peltosen suksitehtailla, viimeksimainitussa tuotantopäällikkönä.

Sakkolaisjuurinen Juha Virolainen täytti 50 vuotta 20.9. Vesilahdessa. Virolainen on ahkera Karjalanmatkaaja ja sotaperinteen tutkija.

KUOLLEITA

Fanny Via Nuora, os. Naskali, syntynyt Sakkolan Lapinlahdessa 28.11.1910, nukkui pois 12.6.2002. Hänet siunattiin Lempäälän Ristimäen kappelissa läheisten läsnä ollessa.

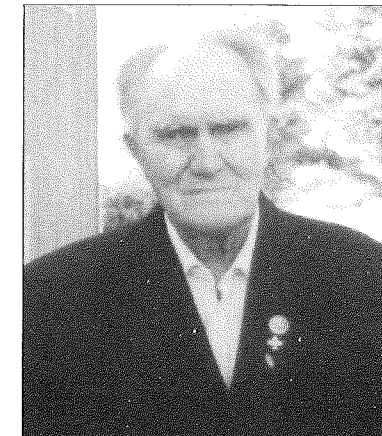
KUOLLEITA

4.5.2002 kuoli Lempäälän terveyskeskuksessa Hilja Ester Nuora, os. Pajari. Hän oli syntynyt 12.11.1917 Sakkolan Haparaisissa.

Siunauksen toimitti Ristimäen kappelissa kirkkoherra Heikki Miettinen. Lämminhenkistä muistotilaisuutta vietettiin Sääksjärven seurakuntasalissa. Hiljaa kaipaamaan jäi Tuula-tytär perheineen sekä sukulaiset ja ystävät. - MP

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Suvanto-Säätiössä sen perustamisesta alkaen valtuuskunnan jäsenenä mukana ollut, Sakkolan Ojaniemessä syntynyt maanviljelijä Uno Pulakka täytti 24.8.2002 kotonaan Ruoveden Rauhalassa 80 vuotta. Pulakan taival on ollut pitkä ja ansiokas Sakkolan hyväksi: hän oli säätiön valtuuskunnassa yhtäjaksoisesti 46 vuotta, siitä varapuheenjohtajana 27 vuotta, ja osallistui myös hallituksen kokouksiin koko toimintansa ajan.

Hän on ollut mukana mm. kun kustannettiin historiikkiteoksia ja rakennettiin muistopatsaita Sakkolaan, hän oli käytetty voima työn suunnittelussa ja toteutuksessa. Hänen asiantuntemustaan käytettiin hyväksi mm. koostessa Aleksanteri Aavan runoja teokseksi.

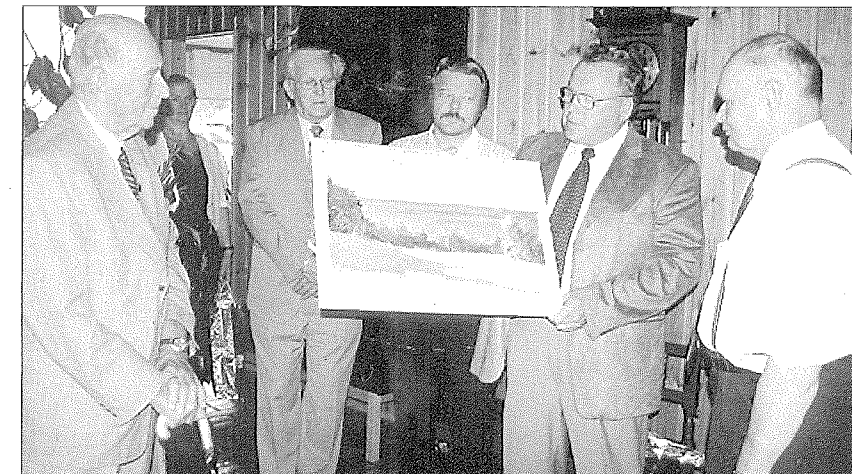
Kaiken tämän karjalatyön ohella Uno Pulakalla on riittänyt voimia ja harrastusta uuden kotipitäjänsä Ruoveden erilaisiin töihin ja tehtäviin; hän on ollut mm. kuuden eri yhdistyksen ja kunnan eri toimielinten puheenjohtajana.

Uno Pulakalla on tarkasti muistissa monet Sakkolan aikaisetkin tapahtumat. Olisi tärkeä saada ne talteen hyvämuistiselta veteraanilta.

Sakkola-Säätiön edustajat Yrjö Raaska, Hannu Turkinen ja Esko Kallonen kävivät tervehtimässä pirteää päivänsankaria, joka yksin kotonaan viettää eläkepäiviään.

Pirteyttä ja monta tervettä vuotta tulevaisuudessa. -EK

Pirteyttä ja monta tervettä vuotta tulevaisuudessa. -EK

Sakkola-Säätiön pitkäaikainen puheenjohtaja, nykyinen varapuheenjohtaja Esko Kallonen (oik.) Lapinlahdesta täytti 75 vuotta 7.8.2002 kotonaan Kuljussa. Mittavan työnsä karjalaisuuden eteen tehnyttä Kallosta onnittelivat useita delegaatioita, kuten kuvan Sakkola-Säätiön edustajat Yrjö Raaska (vas.), Aaro Viskari, Hannu Pauku ja Hannu Turkinen. Taustalla Lempäälän kunnanhallituksen puheenjohtaja Tuula Petäkoski-Hult odottaa onnitteluvuoroaan. Osuuspankissa työnsä tehnyt Kallonen on ollut mukana mm. kunnan ja seurakunnan toimissa ja monissa muissakin luottamustehtävissä Lempäälässä.

Säätiön hallinnossa toimiva, toukokuussa 70 vuotta täyttänyt Aaro Viskari Haparaisista puolestaan onneltiin Sakkola-Säätiön hallituksen kokouksessa lauantaina 7.9.

Uusia ylioppilaita

Elisa Virolainen pääsi ylioppilaaksi Tampereella Sammon lukiossa hyvällä menestyksellä, sai mm. stipendin.

Kuvassa myös 85 vuotta 12.4.2002 täyttänyt, Nokiolla asuva mummo Lyyli Virolainen Sakkolan Petäjärveltä.

Vihittyjä

Juho Joonas Urponen ja Mira Maria Kaapu vihittiin avioliittoon Tottijärven kirkossa 6.4.2002. Vihkimisen suoritti rovasti Juha Kahila Nokialta.

Joonaksen isovanhemmat ovat Olavi ja Saimi Hinkkanen, jotka syntyivät Sakkolassa ja elivät kuolemaansa asti Vesilahdella.

Sakkola-juhlat kokosi kansan

Pääjuhlaan osallitui 400-500 henkeä.

Sakkolan pitäjäjuhlrat Lempäälässä kokosivat pääjuhlaan viitisensataa henkeä, ja parisensataa juhlijaa saapui myös iltamiin.

Järjestelytoimikunnan puheenjohtaja Eero Pilviemi toivoi juhlaväen kokevan edelleen samaa jälleennäkemisen riemua, mitä hänen muistoissaan pikkupoikana koettuna viitisenkymmentä vuotta sitten karjalaisten koontuessa yhteen.

- Kotiseurakkaus, juurien tunteminen, tuntuvat olevan yhä tärkeämpiä asioita, tuumaili Pilviemi.

Ja vuotueen tapaan juhlan ohjelman ja tuttujen kanssa tarinoinnin merkeissä Sakkola-juhla sujuikin. Päiväjuhlan musiikista huolehti Lempäälän nuorisoseuran puhallinorkesteri, Lempäälän mieskuoro ja Koirasen perheyhte.

Juhlille tervehdyksensä toivat niin Lempäälän kunnan edustaja Tuula Petäkoski-Hult, Lempäälän seurakunnan kirkkoherra Heikki Miettinen kuin Sakkolan naapuripitäjien edustajat,

Sakaselän Sävelen karjalaisten ja sota-ajan laulujen kavalkadi oli vaikuttava eri-ikäisine esiintyjineen.

Vuokselan Taisto Virkki ja Metsäpirtin Kalevi Hyytiä.

Sakkola-Säätiön hallituksen puheenjohtaja Hannu Turkkinen – opettajamiehiä – antoi juhlaväelle kotiläksyiksi muistutuksen perinteenkeruusta oman perheen ja suvun kesken.

- Toivottavasti myös kyläkirjojen tekoa laitetaan vireille, evästi Turkkinen.

Seuraaville Sakkola-juhlille kesällä 2003 väen toivotti tervetulleeksi Raili Mahlamäki Punkalaitumelta.

- Tervetuloa Punkalaitumelle – jatketaan samaan tapaan!

”Tarinoissa säilyvät kulttuurin erityispiirteet”

Juhlapuhuja Merja Isotalo totesi heti puhujapöytästä astuessaan, että luvassa on varmasti vähän erilainen juhlapuhe, mihin yleensä on totuttu. Haittimaan Koirasiksi esittäytynyt filosofian maisteri kertoi aluksi sukunsa vaiheita ja sitä kautta henkilökohtaista yhteyttään Sakkolaan. Yleisö sai kuulla tarinan Aleksanteri Klinkistä ja hänen perheestään.

Miksi juhlapuhuja sukunsa tarinaa kertoi, oli osviittana kaikille kuulijoille.

- Pidän hyvin tärkeänä sitä, että lapset ja lapsenlapset saavat tietää ja tuntea sukuansa mahdollisimman hyvin. Olen itse saanut paljon henkistä perintöä varsinkin molemmilta isoäideiltäni – sitä perintöä, joka kiinnittää nuoren ihmisen sukuunsa ja perheeseensä.

Merja Isotalo painotti suvun tarinoiden tuntemisen ohella oman kulttuurin tuntemisen merkitystä.

- Tänä päivänä melkein kaikki kehittämishjelmat ja strategiat sisältävät myös kulttuurin kehittämiseen liittyviä tavoitteita. Kulttuuri –sanaa käytetään hyvin monissa ja monenlaisissa merkityksissä, mutta joka tapauksessa sillä on entistä myönteisempi kaiku. Kulttuuria halutaan myös hyödyntää,

Juhlapuhuja kiitettiin Sakkolan porsasviirillä.

tuotteistaa ja saada siitä milloin veto-voima-, milloin menestystekijä.

- Tuotteistaminen ja hyödyntäminen, kyllä nekin ovat mahdollisia ja sallittuja, vaikka itse ajattelen kulttuurin aina paljon laajempaan ja paljon syvempänä asiana.

Merja Isotalo totesikin näkevänsä kulttuurin elämäntapana, taiteena ja tieteenä, taitoina ja osaamisena, sellai-

senä osana ihmisen elämää, että sitä pitää jatkuvasti huolta, se pitää tuntea ja tunnistaa.

- Minun mielestäni on jokaisen sukupolven velvollisuus kertoa näitä tarinoita seuraavalle sukupolvelle. Olen ollut hyvin iloinen siitä, että tarinat ovat tulleet muotiin, ne ovat suorastaan trendi esimerkiksi matkailussa ja monissa muissakin elinkeinoissa. Tarinoissa säilyvät kulttuurin monet erityispiirteet ja tarinoissa kulttuuriperintö siirtyy eteenpäin helposti omaksuttavassa muodossa.

- On hyvä pitää huolta omasta kulttuurista ja sen erityispiirteistä, mutta samalla on muistettava, että kulttuuri on vaikutteita ottavaa ja antavaa, alati muuttuvaa. Karjalaisuus on osa suomalaisuutta, se on sopeutunut siihen ja antanut omastaan muillekin. Siirtolaiset ovat kaikkina aikoina ja kaikissa paikoissa kokeneet kulttuurien yhteentörmäyksen, joskus pienemmän, joskus rajumman. Lopputulos saattaa kuitenkin olla hyvä, jos vaikka ajattelemme, miten karjalanpiirakasta on tullut yksi suomalaisen ruokakulttuurin keskeisimmistä ruoista.

Jokaisella meistä on omat kotiseutunsa, toiset ovat lujemmin kiinnittyneet johonkin, toisilta muuttaminen ja sopeutuminen käy helpommin.

- Omaa kulttuuria voimme kuitenkin rakentaa aina siellä, missä olemme ja kertoa tarinoita esivanhemmista ja kansamme historiasta lapsillemme. Oma vahva kulttuuripohja ja oikeat arvot vähentävät erilaisten kulttuureiden törmäyksiä. Kulttuuria ei saa väärinkäyttää niin, että erilaisten välillä syntyy sotia ja taisteluja, muistutti Isotalo.

Sakkolalaisuus ja karjalaisuus ovat kulttuureita, jotka ovat täynnä tarinoita.

- Oli mukava mennä Sakkolan kotisivuille ja sukeltaa erilaisiin historiallisiin tilanteisiin ja muuhun tietoon Sakkolasta. -MRT

Ikääntyville oma internet-ympäristö

Sakkola-juhlilla esiteltiin valtakunnallista ikäihmisille suunnattua Virike-projektia, jossa Sakkola-Säätiö on mukana. - Tutkimuksen tavoitteena on kehittää ikääntyville internet-ympäristö, josta pääsee helposti tietokoneella käyttämään erilaisia, jo olemassaolevia internet-palveluja sekä kommunikoimaan esimerkiksi kauempana asuvien perheenjäsenen kanssa, kertoo projektipäällikkö, erikoistutkija Tuula Petäkoski-Hult.

- Lisäksi tutkitaan sukupolvien välistä viestintää ja etsitään vaihtoehtoja virkistys- ja ajanvietepalveluiden toteuttamiselle internet-ympäristössä. Tarkastelussa otetaan huomioon ikääntyneiden tarpeet, palvelut ja uusien teknisten ratkaisujen käytettävyys. Kolmiulotteisesta virtuaalimaailmasta oli esimakua nähtävänä, kun valkokankaalle heijastui Sakkolan maisemia, joissa ikään kuin katsoja voi kulkea mukana.

Projekti saa myös kansainvälistä huomiota esimerkiksi marraskuussa 9-12.11.2002 Floridassa Miamissa olevassa Gerontechnology2002 konferenssissa. Tutkimuksen esittelee Miamissa erikoistutkija Tuula Petäkoski-Hult.

Maasalon musiikkia

Sakkola-juhlien jumalanpalvelus Lempäälän keskiaikaisessa kirkossa oli omistettu sakkolalaiselle musiikille. Sakkolalaisjuurinen kanttori Pietari Korhonen aloitti omalla improviisaatiollaan ja soitti vastausmusiikkina Armas Maasalon Notturmo pastoralen. Myös suurin osa jumalanpalveluksen virsistä oli Maasalon tuotantoa. Lempäälän seurakunnan nuorisokuoro Iktus esitti kirkossa kolme Maasalon sävellystä johtajansa Debra Tapion sovituksina. Ensimmäinen kuultiin laulut Aurinko vaipuu maille ja Valtias taivasten.

Rovasti Leena Repo johdatteli hiljaisuuden teemaan saarnassaan ja kuoro vastasi esittämällä joululaulun Hiljaa, hiljaa, joulun kellot kajahtaa, jonka kerrotaan syntyneen Sakkolassa kesken heinänteon. Lisäksi kuoro lauloi sankarihaudalla Armas Maasalon sävellyksen Rauhan saivat pyhät Herran. Tämänkin kuoron johtaja, amerikkalaissyntyinen Debra Tapio, oli sovitannut nuorisokuorolle. -AK

Sankarihaudalla lippuvartiassa seisovat Heli Ruuna, Tuomo Kuisma ja Kirsi Lamppu (vas.) sekä Sirpa Koiranen, Eero Koiranen ja Antti Koiranen. Kesällä puheenpitäjä Juha Kuisma.

SANKARIHAUDALLA muistosanoja lausui Juha Kuisma. – Teemme siten kunniaa sankarivainajille ja Suomen itsenäisyyttä puolustaneille, että tänään ja huomenna rauhan töissä ja yhteisissä valinnoissa huolehdimme niistä ar-

voista, joiden puolesta sotilaat uhrin sa antoivat: koko kansan vapaudesta ja koko kansan yhteisvastuusta. Meidän on omalta osaltamme huolehdittava siitä, että Suomi on Suomi jokaiselle, muistutti Kuisma.

Sankarihaudalle, Karjalaan jääneiden muistopatsaalle ja kirjailija Aleksanteri Aavan patsaalle kukat laskivat Terttu Nurmesniemi ja Iipo Viskari.

Martta Järvi ja Elsi Jaatinen ostivat Simo Pajarilta arpoja, Martta Pajari seuraa taustalla vunukkansa toimia.

Kansallispukekavalkadi iltamien väriläiskä

Koiviston puvuissa (oik.) Pertti Mäkelä ja Atte Mäkelä, Kaukolan puvuissa Juho Koiranen ja Antti Koiranen.

Sakkolan pitäjäjuhlien iltamat sujuvat iloisissa merkeissä, väkeäkin illatsuihin saapui kaikkiaan parisataa henkeä.

Illan värikkäin ohjelmanumero oli Soili Turkkisen kokoama ja juontama kansallispukekavalkadi, jossa näyttelä oli liki 40 erilaista kansallispukea, naisten, miesten ja lasten yllä. Esitys alkoi muinaispuvuista ja päättyi Terttu Nurmesniemen esittämään vanhaan

Karjalan kansanpukuun. Puvussa erikoista oli se, että sen on 1920-luvun alussa kirjoittanut Aleks Kallonen kihlatulleen Ida Viskarille.

- Isä oli taitava monenlaisissa käden taidoissa, ja ehkäpä hänen sisarensa yllyttivät veljeään kansanpuvun tekoon morsianta varten. Varmaan hyvin harvinainen tapaus – Aleks tosin vielä eläkepäivinänsä teki lapsilleen ristipistotaulut, kertoi Terttu Nurmesniemi, os. Kallonen Sakkolan Lapinlahdelta.

Tikansaarelaisen Osmo Suikkasen lapsenlapsista Helianna, Heinimari ja Herttakaisa Herkkola esittivät Seiskarin, Munsalan ja Kaukolan kansallispuvut. Heinimarilla oli lainassa Elsi Jaatisen aikanaan tyttärelleen hankkima kansallispuke.

- Vähälle käytölle jäi silloin, mutta tallessa on pidetty, tuumaili Antreasta lähtöisin oleva Elsi Jaatinen.

Jaatinen olikin yksi muiden pitäjien karjalaisista, jotka ilolla osallistuivat Sakkola-juhliin.

- Karjalaisuus on yhteinen aate, muistutti Elsi Jaatinen, ja samaa vakuutteli kakisalmelaiseksi esittänyt Sulo Kopra.

Karjalaisuuden säilymistä sukupolvesta toiseen kuvasti myös Sakkola-juhlien yli 50-henkisen toimihenkilökaartin koostunut. Mukana oli toisen ja kolmannen polven karjalaisia nuoriin vunukkoihin asti; esimerkiksi Simo Pajari – Martta Pajarin nuorin vunukka – kauppailli hymyssä suin arpoja iltamaväelle.

Järjestysmiehistöissä oli mm. vankka Lemmetin suvun edustus, ja Reijo Lemmetti kertoi heikäläisiä tulleen mukaan aina Australiasta asti.

Iltajuhlaan kuului musiikkia, runoa ja laulua, kuten Karjalaisten laulu kaikkien seitsemän säikeistön kera. Musiikista huolehtivat Lempäälän Pelimannit, ja Väinö Leppänen riittäi laulua ja tarinaa kuin Väinämöinen konsanaan. Ilta päättyi tanssimalla. -MRT

Helianna, Heinimari ja Herttakaisa Herkkola osallistuivat kansallispukeesitykseen Seiskarin, Munsalan ja Kaukolan puvuissa.

Jaana etsi – ja löysi!

Jaana Uusikokko toivoo, että hänen juuristaan tietävät ottaisivat häneen yhteyttä - lisätieto on tervetullutta.

Nelikymppinen Jaana Uusi-Kokko kulki videokameroineen Sakkolan pitäjäjuhlilla ensimmäistä kertaa elämässään. Kesään mahtuu myös ihka ensimmäinen kotiseutumatka Metsäpirtti-juhlille, sillä Jaanan juuret johtavat sekä Sakkolaan että Metsäpirttiin.

Jaana kertoo vasta viime talvena aktiivisesti lähteneensä sukujuuriensa tutkimiseen, vaikka aina on vankasti ollut tietoinen karjalaisesta verestään äitinsä puolelta.

Kipinä juurien tutkimiseen virisi halusta selvittää juuriaan myös omia lapsia, kolmivuotiaasta Marleena-tytärtä ja parivuotiaasta Rami-poikaa varten.

- Minulla oikeastaan ei ole enää kehtään kertomassa, sillä mummo on kuollut ja äitikin kuoli jo 1990-luvun alussa. Kymmenkunta vuotta tämä karjalaisuus oli hyllyllä, mutta koskaan se ei ole unohtunut, vakuuttaa Jaana silmät kyynelissä.

- Tajusin, että tiedän enemmän koirieni sukutauluista kuin omastani. Oli pakko lähteä ottamaan selvää, toteaa Jaana kertoen mummonsä ollen kansakoulunopettajan Aino Hirvonen, os.

Loponen ja äitinsä Pirkko-Liisa Hirvonen. Pirkko-Liisa avioitui sittemmin Pohjanmaalla Jaanan isän, Uusi-Kokon kanssa.

Jaanan suvun tarinaan kuuluu monen karjalaisperheen kokemana surullinen yksityiskohta: äidin isä kaatui pian sodan alettua 1939, ja leskeksi jäänyt Aino-mummo joutui evakkotielle pienen tyttärensä kanssa.

Ensimmäiset etsimisen askeleensa Jaana Uusi-Kokko otti surffailemalla internetissä. Sieltä löytyi tietoa ja osviittaa yhteyksistä. Sen jälkeen hän on jo hankkinut Sakkolan pitäjäkirjoja ja tilannut Suvannon Seutu -lehden. Tietoja herui myös sukulaisvierailulla Ilma Koskelan luona ja Metsäpirtin juhlatkalla heinäkuussa.

- Tuntuu, että monta asiaa on loksahantanut kohdalleen. Olen saanut sukulaistani varsin paljon yksityiskohtais-takin tietoa – esimerkiksi Sakkolan

kirjoista löytyy hyvää tietoa, kiittelee Jaana.

- Vastaanotto mukaan on ollut lämmin. Ja haluan yhä enempi saada tietoa, tutustua karjalaisiin – sitä minä olen kaivannut! Kai tämä itkukin joskus loppuu, tuumailee Jaana kertoillessaan liikuttuneena juuriensa etsimisestä ja löytämisestä.

Tampereella lapsuutensa viettänyt Jaana asuu nyt oman perheensä kanssa Viljakkalan Kyrönlahdessa. Ruovedellä palvelutalossa työskentelevä fysioterapeutti iloitsee siitä, että saa tehdä työtä veteraanien kanssa.

- Heidänkin kanssa olen käynyt monta mielenkiintoista keskustelua, ja saanut lisää tietoa sota-ajoilta.

Sakkola-juhlista Jaanan matkaan talletui mm. videolle kansallispukekavalkadi ja muutakin ohjelmaa. Ja tokihan porsaspaitakin läksi muistoksi – ja käyttöön. -MRT

Ruotsista sukuloimassa ja juhlissa

Juhlien ulkomailta tulleisiin vieraisiin kuului 38 vuotta Ruotsissa asunut Airi Loukkumäki, joka houkutteli pitäjäjuhlille ensi kertaa mukaan myös sisarensa Tuulikki Lantelan Tikkakoskelta. Kuparisten sukuun kuuluvat naiset kertovat juuriensa löytyvät isän puolelta Petäjäjärveltä ja äidin Ojanienemestä.

- Tultiin ostamaan uusia sukukirjoja, haluan ne perinnöksi lapsille Kuparisten suvusta. Porsasviiri tottakai on kotona! Samalla on nähty serkkuja ja pikkuserkkuja, kiitteli Airi Loukkumäki, joka osallistui pääjuhlaan ruotsinsuomalaisen naisen juhlapuvussa. Puvun on suunnitellut ja valmistanut Kaino Oinonen. -MRT

Kuparisten sukukirja julki kirjailija Aavan patsaan äärellä Lempäälässä

Metsästystorven tomerin sävelin kutsuttiin ensin ruohonget paikalle, sitten alkoi juhlahetki sakkolaisen kirjailija, runoilija **Aleksanteri Aavan** (Kuparinen) patsaan äärellä Lempäälässä. Paikalla juhlistettiin Kuparisten sukukirjan julkistamista. Juhlaa johtati Aleksanteri Aavan poika, sukuseuran puheenjohtaja **Toivo Kuparinen** Imatralta.

Kuparinen kertoi isänsä kirjallisuudesta tuotannosta alkaen vuodesta 1916, jolloin Aavan ensimmäinen kokoelma julkaistiin. Romaaneja ja runoja suoltanut Aava teki myös tilaustöitä – näistä tilausrunoista on tehty kokoelma Vuoksen varsilta.

- Aavan tekstejä on levinnyt laajalti ja niitä edelleen ajelehti koko joukko maailmalla. Yksi uusi runo löytyi juuri hetki sitten, iloitsi Kuparinen.

Hän totesi runoilijaisänsä olleen kuin shamaani, näkijä; Aava mm. ennusti pilvet rajaseudun yllä, idän uhan.

- Ja täällä sitä nyt ollaan, ympäri maailmaa. Hajottava on ollut se haulikko, millä meidät on ammuttu pitkin maailmaa, tuumaili Toivo Kuparinen kertoessaan Kuparisten suvun levinneen todella laajalle Suvannon ympäristöstä lähdeyttä.

Lempäälän kirjaston ovipieltä vartioiva A. Aavan patsas on Kuparisen mukaan oikealla paikallaan, kulttuurin kupeessa. Kuparinen siteerasi Aavan runoa ”Mikä on suruista suurin” muistuttaen sen avulla, että jokaisessa ihmisessä on runolle ja musiikille asunto – kirjailijan mukaan kun suruista suurin on se, jos laulu taittuu talosta, soitto kaatuu kartanosta.

Kirjailija Aavan patsaan äärellä Kuparisten suku juhlista kirjansa julkaisemista. Kirjan kokonaisuudesta vastasivat Toivo (vas.) ja Teuvo Kuparinen. Aineina Sakkola-Rautapuvussa Liisi Tammela ja feresissä Anja Kauppinen.

- Missä runous loppuu, siellä elämä autioituu.

Juhlahetkeä komisti Aavan sanoittama Laulu Suvannolle, jonka pyörteisiin väen johdatteli hanureineen **Uuno Kuparinen**, kappaleen sovittaja. Sävel Kuparisten suvun tunnuslaululle on **Toivo Tenkasen** kynästä.

”Mies kaatua voipi Kannaksen, rivi harveta lasten ja naisten. Niin kävi jo kohdalla isien ja käynyt on myös siirtolaisten. Yks säilyvi vain, se sininen vuo, suku uutena kerran sen saapuvi luo, mitä lapsuus ja nuoruus meille loi, se sydämen pohjalla soi”.

Kuparisten sukukokousväki tutustui Lempäälä-vierailullaan myös Sakkola-Museoon. Sakkola-Säätiö sai kunnian vastaanottaa juuri painosta tulleen Kuparisten sukukirjan ensimmäisen kappaleen, jonka säätiön puolesta pokkasivat **Yrjö Raaska** ja **Esko Kallonen**. Sakkola-Museolle kirjan kiittivät museovastaava **Juha Kuisma** ja arkistinhoitaja **Elsa Mäkelä**, ja myös Lempäälän kirjasto sai oman kappaleensa lainattavaksi.

Kupariset Suvannon ympärillä -sukukirjan kokoamisesta vastasivat Toivo

Kuparinen ja Teuvo Kuparinen Espoosta.

- Olisi ollut parempi olla liikkeellä jo 15 vuotta sitten, kun enemmän muistitietoa ja kokemuksia olisi ollut saatavana. Mutta tietoa kertyi nytkin arkistoja penkomalla ja suvulle kyselykirjeitä lähettämällä.

Kirjaan on rekisteröity Kuparisia aina 1996 vuoteen asti. Suvun tietojen lisäksi kirjassa on Karjalan, Sakkolan ja sen ympäristöpitäjien historiaa tiivistettynä eri lähteistä poimien.

- Kuparisen suvun ihmisiä oli niin monissa kunnallisissa, kulttuuri kuin muissa harrastusrienoissa mukana, että oli pakko laajentaa kirjaa kertomaan elämästä laajemminkin.

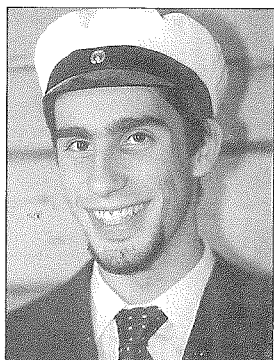
Teuvo Kuparinen tiivistä suuren urakan ytimen: sukukirjan teko oli silkkaa työtä. Esimerkiksi sakkolaisten osalta sukutauluja kirjaan koostettiin 404.

Kupariset lahjoittivat Sakkola-Museon kokelmiin myös Sakkolan Suojeluskunnan rintamerkin nro 4867, jota merkkiä Aleksanteri Kuparinen (Aava) oli kantanut rintapielessään, ja sisarentytär Katariina Ahtiainen pari vanhaa Aavan kirjaa. -MRT

Uusia ylioppilaita

1. 6.2002 Vammalan lukiossa painoi ylioppilaslakin päähänsä Kaisa Kuparinen. Hänen isänsä Martin vanhemmat ovat Viljo ja Aino Kuparinen Sakkolan Lapinlahdelta.

Omar Truco-Kallonen, s. 14.6.1983 Meksikossa, kirjoitti ylioppilaaksi Tammerkosken lukion kuvataidelinjalta tänä keväänä. Seuraava etappi on meneillään oleva armeija Keuruun pioneereissa, ja syksyllä 2003 opinnot Teatterikorkeakoulun valo- ja äänitaitteen osastolla.

Omarin isovanhemmat ovat Eeva-Liisa ja Kalevi Kallonen, Kalevi oli Sakkolan Lapinlahdesta kotoisin.

Paimiolainen Marianne Tikka pääsi ylioppilaaksi Turun kansainvälisestä, englanninkielisestä lukiosta 20.7.02. Isovanhemmat ovat Nikodemus Tikka Kuolemajärven pitäjältä ja Jenny os. Kurikka Metsäpirtistä, Taipaleenkorven kylästä.

Museon kokoelmat karttuvat

Museon kokoelmia kartuttivat kesällä myös Reijo Lemmetti, Reino Lemmetti ja 91-vuotias Anna Lemmetti.

Sakkola-Museon kokoelmat ovat edelleen karttuneet.

- Uutta aineistoa tulee tasaiseen tahtiin. Uusia lahjoittajia ilmaantuu, ja osa on sellaisia, jotka ovat useaan otteeseen löytäneet kätköistään jotain mielenkiintoista ja tuovat sen sitten museolle arkistoitavaksi ja näyttelyitä varten, kertoo museon arkistohoitaja Elsa Mäkelä.

Arkistohoitajan mukaan museolla on nyt 450 kappaletta kirjattuja tavara-lahjoituksia (yksi kirjaus tarkoittaa yhtä kokonaisuutta). Lisäksi on satakunta kirjaa ja noin 60 monistetta/niteitä ja viitisenkymmentä haastattelunauhaa. Kuluneena kesäkautena vieraskirjaan raapusti nimensä 770 henkilöä, mutta kävijöitä saattaa olla toinen mokoma lisää.

Yksi ahkera kokoelmien kartuttaja on Kaarina Kekki, joka on useaan otteeseen luovuttanut museolle Sakkola-materiaalia: kymmenittäin erilaisia tavara-lahjoituksia – esineitä, tekstiileitä yms – sekä valokuviakin yli 100 kappaletta. Kaarina Kekin antimina on tullut mm. Sakkolan kirjaston kirjoja ja kunnalliskodin yläkerran verhot.

Elokuulla museolla vieraili joukko Lemmettejä. 91-vuotispäivänsä 30.8. kynnyksellä museolle antoi arvokkaan rekiryijynsä Anna Lemmetti, os. Naskali. Ojaniemestä lähtöisin olevan Annan 1930-luvun alkupuolella kutoma ryijy tuli evakkomatkaan, koska sattui olemaan reessä talvisotaan pakoon lähdettäessä. Evakkorekeä ajoi nuori emäntä Anna, reessä istui perheen mummu Maria Lemmetti Annan poika Pentti sylissänsä. Lisäksi matkassa oli lemmät, näitä ajoi toinen minniä Tyyne Lemmetti sekä Annan sisko Hilma Naskali.

- Hevosen nimi oli Maiju, muistaa varsin pirteä 91-vuotias Anna Lemmetti. Junaan noustessa rekiryijy otettiin mukaan, ja nyt sen oli aika siirtyä Sakkola-Museon kokoelmiin.

Aapo Lemmetin repusta löytyneitä tavaroita lahjoitta Reijo Lemmetti – tuomisina oli mm. tykin hylsystä tehty koriste-esine, pikkuinen kompassi ja avaa-maton Työmies-tupakka-aski vuodelta 1942.

- Ei ollut isä tupakkamiehiä.

Aapo Lemmetti oli säästänyt myös vanhan lehden, kenttäpappien julkaisun "Tunnus Sana" vuodelta 1941. -MRT

Tihvinän Jumalanäidin ihmeitätekevä ikoni
Sakkola-Museon suojelijaksi

- Toivottavasti tämä ikoni on tämän talon suojelija ja tämän museon suojelija ja myös ihmeitä tekevä, lausui Sakkola-Museolle Tihvinän Jumalanäidin ikonin maalannut ja luovuttanut Aune Koppanen.

Ikonin siunasi rovasti Leena Repo. Perinteen mukaan ikonin siunaustilaisuudessa uusi ikoni yhdistyy ensimmäiseen alkuperäiseen ikoniin ja sen jälkeen on vain yksi ainoa Tihvinän Jumalanäidin ikoni koko maailmassa.

Ikonimaalausta harrastava Aune Koppanen kertoi Sakkola-juhlien yhteydessä museolle luovuttamansa ikonin tarinaa kuin myös tiivistelmän siitä, miten monta kärsivällisyyttä vaativaa työvaihetta ikonimaalauksessa on.

Tihvinän Jumalanäidin ikonin nimitys perustuu Neitsyt Mariaa ja Jeesuslasta esittävään ikoniin, joka useiden vuosisatojen ajan oli Tihvinän luostarissa Venäjällä Laatokan itärannalla.

- Se oli lähellä Suomea ja sen tähden Suomessakin on paljon Tihvinän Jumalanäidin ikonin variantteja.

- Perimätieto kertoo, että Tihvinän Jumalanäidin ikoni ei katoa koskaan. Se vain kätkeytyy tilapäisesti ja ilmestyy jälleen uudessa ympäristössä. Niin kävi myös toisen maailmansodan aikana, kun saksalaiset sotilaat ryöstivät sen Tihvinän luostarista ja kuljettivat Saksaan. Ikonitohtori, ikonitutkija Aune Jääskinen jäljitti sen Yhdysvalloista Chicagosta, minne se oli joutunut monien mutkallisten vaiheiden jälkeen. Ikonin olinpaikasta hän sai viiheen Andrei Rublev-museon virkailijalta.

Tihvinän Jumalanäidin ikonin tekee kuuluisaksi perimätieto, jonka mukaan sen on maalannut evankelista Luukas, ja se on toiminut 1400-luvulta Konstantinopolin suojelijana. Aavistaen kaupungin tuhon olevan lähellä, ikoni lähti etsimään uutta olinpaikkaa ja lensi ilmojen halki Konstantinopolista (nyk. Istanbul) ensin Novgorodiin ja sieltä Tihvinään vuonna 1383. Matkalla se näyttäytyi Laatokan kalasta-

jille Vossinoin saaren yläpuolella ja sen tähden saarta alettiin nimittää tihvinäläiseksi.

- Tihvinässä, minne ikoni laskeutui, se aiheutti runsaasti ihmeitekoja. Jo 1600-luvulla niitä oli virallisesti rekisteröity yli 50 kappaletta. Ikoni on ihmeitätekevä, jos sen edessä rukoillut rukoukset on kuultu, selvitteli Aune Koppanen.

Kun Ruotsin ja Venäjän välillä solmittiin Stolbovan rauha v. 1617, kannettiin Tihvinän Jumalanäidin ikoni 50 kilometrin päästä rauhan al-lekirjoituspaikalle.

- Myöhemminkin sen läsnäolo on koettu ihmeitätekeväksi, sillä sairaat ovat saaneet lievitystä kärsimyksiinsä päästyään tämän ikonin vaikutuspiiriin. Monet tsaarit, suuriruhtinaat ja korke-arvoiset anteliaat vieraat kävivät Tihvinän luostarissa kuuluisaa Jumalanäidin ikonia tervehtimässä ja rukoulemassa sen edessä ja lisäsivät näin kaupungin vaurautta. (Aune Jääskinen).

- Rajan takana varsinkin Aunuksen alueella Tihvinän Jumalanäidin kultti oli suurimmillaan. Siellä oli tapana jättää talon vanha ikoni paikoilleen, vaikka talon asukkaat muuttivat muualle. Ikoni oli talon suojelija.

Ikonin siunannut Leena Repo muistutti, että Tihvinän Jumalanäidin ikoni kertoo Jumalan rakkaudesta ja siitä, että jokainen ihminen on Jumalalle arvokas.

- Jokaista hän voi käyttää omassa työssään. Jumala valitsi Marian, nuoren nasaretilaisen naisen poikansa äi-

diksi.

Sakkola-Museon ikonissa Neitsyt Maria on rintakuvana vasemmalla käsivarrellaan Jeesus-lapsi. Maria ojentaa oikean kätensä kohti Jeesusta: hän on siten tiennäyttävä ihmisten ajatuksille, katseille ja rukouksille. Tihvinän Jumalanäidin ikoni on hodegetria eli "Jumalanäiti tiennäyttävä", joka on myöhäiskeskiajan temperamaalaus. (Keskiaika n. 400-luvulta 1400-luvulle).

- Ikoni on paljon enemmän kuin kuva, koriste-esine tai Raamatun kuvitusta. Ikoneja on joskus kutsuttu teologian, jumaluusopin, kuvalliseksi esitykseksi. Ne ovat jumalanpalvelusesineitä, joissa Jumalan armo on läsnä, totesi rovasti Repo.

- Tihvinän Jumalanäidin ikoni kertoo meille rakkaudesta. Museossa se kertoo rakkaudesta, jota Jumala on osoittanut esi-isillemme, Sakkolan entisille asukkaille vuosisatojen ajan. Me kannamme heidän perintöään. Säteilköön Jumalan rakkaus myös meidän elämäämme. -MRT

Metsäpirtin Ahtiaiset vuosikokouksessa

Kesää ja muistelukset lämmittivät Metsäpirtin Ahtiaisten kokousväkeä.

Sukuseuran vuosittainen kokous pidettiin tällä kertaa sukuseuramme esimiehen Markku Saarisen kutsusta hänen kotonaan Tuulensuun tilalla Liedossa. Kokoukseen osallistui 49 suvun jäsentä, jotka toivotettiin tervetulleiksi tulokahvilla.

Sukukokous vietettiin mitä kauneimman sään vallitessa ulkona kokouksen isännän puutarhassa. Kokouksen alkajaisiksi isäntämme Markku Saarinen kukitettiin lahjan ja onnitteluaadressin kera täyteen tulleen 60 ikävuoden kunniaksi.

Virallisessa kokouksessa sukuseuran hallitus sai uusia jäseniä. Puheenjohtajana jatkaa Markku Saarinen Liedosta ja samoin varapuheenjohtajana jatkaa Ilmi Pesonen Helsingistä.

Pitkään sukuseuran sihteerinä toiminut Liisahelena Stähle vetäytyi tehtävästä. Hänen tilalleen sihteeriksi ja rahastonhoitajaksi valittiin Jouni Ahtiainen Liedosta. Muut sukuseuran hallituksen jäsenet ovat Pentti Ahtiainen Uudestakaupungista, Asko Ahtiainen

Ylämyllyltä, Mari Heinonen Turusta ja Elvi Lohilahti Hattulasta.

Kokouksessa päätettiin sukuseuran liittymisestä Karjalan Liittoon sekä omien nettisivujen avaamisesta. Sukuseuran kotisivut tullaankin avaamaan aivan lähiaikoina. Tarkempi osoite on vielä tätä kirjoittaessa auki, mutta seuraamalla www.metsapirtti.net sivujen sukuseurojen listaa löydät perille kotisivuillemme. Käy tutustumassa.

Seuraava kokous sovittiin pidettäväksi kaksipäiväisenä 13.-14.9.2003, jolloin juhlietaan sukuseuran 10-vuotisjuhlaa. Kokouspaikka on Hotelli Aquarius Uudestakaupungissa - sama, jossa sukuseuran perustava kokous pidettiin 11.9.1993.

Keväinen matka Metsäpirttiin

Sukuseura järjesti kotiseutumatkan Metsäpirttiin 6.-8.6.2002, johon osallistui 35 innokasta isien ja isoisien talojen kivijalkojen etsijää. Toiset löysivät etsimänsä, toiset eivät. Retken ensimmäisen päivän iltana kävimme

tutustumassa Taipaleenjoen rantatöyräiden puolustusasemiin, joissa Isänmaamme urheat puolustajat kokivat kovia reilut kuusikymmentä vuotta sitten.

Metsäpirtin Saaroisten kylässä Saunasaaren jatkeena oleva massiivinen aallonmurtaja teki allekirjoittaneeseen ensikertalaisena suuren vaikutuksen ihmiskätten työnäytteenä. Sukuseuran hallituksen lähes kaikki jäsenet osallistuivat retkeen, joten hallitus piti kokouksen juurillaan Karjalan kunnilla.

Sukuseuramme ottaa sinut mielellään jäsenekseen, jos tiedät suvussasi olleen tai olevan Ahtiaisia ja tiedät juuriosi olevan Metsäpirtissä. Vaikka et haluaisi liittyä sukuseuraan, suvusta tekeillä oleva sukukirja kaipaa sinunkin tietojasi. Ota reippaasti yhteyttä sukuseuran sihteerin Jouni Ahtiaiseen, puh. 040-5530636.

Jouni Ahtiainen

Kesän rakkaat muistot lämmittävät

Syksyn saapuessa puiden ja pensaiden lehtien putoillessa, tulee mieleen mennyt kesä erityisesti erilaisten karjalaisten tapahtumien muodossa, joista omakohtaisesti jää pysyvästi mieleen kolme erisältöistä matkaa Kannakselle.

Huhtikuussa olin Kesäpäivä Karjalassa-tapahtuman suunnitteluryhmän mukana Käkisalmessa, jolloin osittain lumiset olosuhteet antoivat oman leimansa maisemaan. Neuvottelut Käkisalmen viranomaisten kanssa ja tutustumiset erilaisiin uusiin majoituskohteisiin kannaksella värjättivät matkaa.

Matkamotoni: ”Majoitusolosuhteissa on toivoa paremmasta; ystävyys-suhteet sen kun paranevat, siltä maistui”

METSÄPIRTTIJUHLAT heinäkuun alussa Metsäpirtissä antoivat uutta yhdessä tekemisen alkua metsäpirttiläisten kanssa, tutustuimme heidän alueeseensa ja entiseen elämään. Kotikylille Vuokselaakin ehdimme Juvosen Veikon kanssa mennä tavoitteena dokumentoita ja tarkistaa Vuokselan hau-

tausmaa-alueet ja sinne pystytetyt muistomerkit Paikallistaksilla ajelimme oikeastaan läpi Vuokselan käyden Kuninkaan ristin kautta Virkkilän ja Päiväkiven kylien kautta Noisniemeen ja sieltä paluumatkalla vielä Uudessa-kylässä Veikon kotitahuvilla, jossa punaisena kukkaryhminä meitä odotti ”Palava-Rakkaus”.

KESÄPÄIVÄ KARJALASSA-tapahtuma heinäkuun lopulla oli mielinpäinuvä tilaisuus Käkisalmen linnan maisemissa.

Paljon tapahtui ja ystävyysseiteä luotiin uusia ja entisiä vahvistettiin. Edellisen illan tapahtuma Kiviniemessä Vuoksen rannalla laulun, tanssin ja seurustelun merkeissä oli ainutlaatuisen kokemus.

Autoreittejä oli monia ja myönteinen kokemus oli reitti 1:n kokoonpano, jossa mukana oli vuokselalaisia ja sakkolalaisia. Olimmehan naapureita siellä ennen ja oikeastaan osa Vuokselasta on entistä Sakkolaa.

Teimme yhteisiä ajeluretkiä kum-

tietoja toisillemme. Sovitellen ja neuvotellen aikatauluissa onnistuimme ottamaan huomioon molempien tarpeita.

Matkamuiot jäävät kunkin mieleen, mutta sen lisäksi useilla kameroilla ikuistettiin asioita.

Palautetta matkasta moni odottaa ja sellaista on tarjolla Karjalaisen pikkujouluristeilyn muodossa 18.-19.11.2002 Tallinnaan. Lisätietoja saa Matkatoimisto Lomalinjasta tai Karjala-lehdestä.

Lämmin kiitos vielä mukana reissaneille; uusia tuulia ensikesän suhteen on jo vireillä ja otan vastaan vinkejä ja vastailen kysymyksiin matkakohteenä Valamo + Vuoksela kierroksena.

Taisto Virkki

taisto.virkki@luukku.com

050 - 553 8607 tai

03 - 363 1750 koti

Eräs matkakertomus Vuokselaan on seuraavalla aukeamalla.

Sakkolan/Vuokselan matkajat 28.7.2002 Vuoksen rannalla taustalla Vuoksi ja Vuosalmi.

TILAA OMA SUVANNON SEUTU

- karjalaista asiaa Sakkolasta, Metsäpirtistä ja Vuokselasta!

”Karjala on oikeasti kaunis, lähellä ja totta!”

Oma äiti oppaana Vuokselassa

Päiväkivi nro 2:ssa eli muinoin virkeän Virkkilän kylän keskustassa ei tällä hetkellä sijaitse yhtään taloa. Kylätien varrella on vain rehevän kasvuston peittämiä kivijalkoja ja kauniita niittyjä. Vielä 1940-luvulla tien molemmiin puoliin sijaitsi lukuisia asuin- ja maatilarakennuksia ja jopa kaksi kauppa.

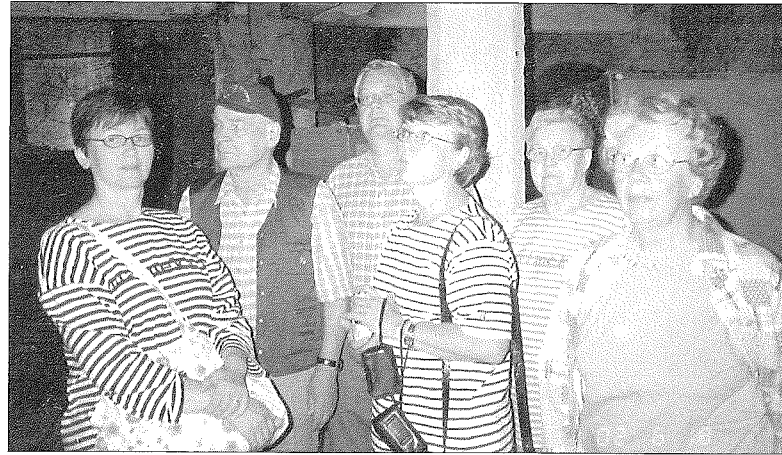
Kylän keskellä Näppisillä toimi aikoinaan puhelinkeskus ja Liskelän vieressä, äitini varhaislapsuuden kodissa Ryppölässä sijaitsi kylän postiasema. Vain muutaman sadan metrin päässä Lammasniemessä sijaitsivat Vuokselan kirkko, hautausmaat ja kylän parhaat uimapaikat.

Tämän ja paljon muuta sain kuulla ja nähdä viime juhannuksen alusviikolla, kun ajelimme serkkuni Hannun matkailuautolla rajan yli Viipuriin ja sieltä edelleen Kiviniemeen ja Vuokselaan.

Hannun järjestämälle matkalle osallistui yhteensä seitsemän henkilöä. Autossa matkasivat Ryppölän vanhan isännän Tahvo Ryppön Aino-tytären tytär *Asta Rinne* (os. Äikäs), Ailon pojan Tuomas Äikkään poika *Juha Äikäs*, Toivo-pojan Eila-tytären leski *Erkki Orsila*, Eila ja Erkki Orsilan lapset *Hannu Orsila* ja *Pirkko Lammi* sekä Toivon toinen tytär, äitini *Eeva Norri* ja minä.

Lähdimme matkaan maanantaiamuna 17.6., kukin omalta taholtamme. Juhannusmatka oli alkanut Ilmajoelta, Hannun Keuruulta, Pirkon Ruovedeltä ja Erkkisedän Pirkkalasta. Tampereelta eteenpäin he istuivat jo samassa kyydissä. Asta-täti, äiti ja minut poimittiin mukaan Hämeenlinnasta, jonne Asta ja minä olimme kōrötelleet aamujunalla Helsingistä. Äiti puolestaan oli lähtenyt matkaan Tammelasta.

Puoleen päivään mennessä olimme jo rajalla ja iltapäivällä Viipurissa. Illan suussa asetuimme hotelliin Kiviniemessä. Illan vietimme autossa jutustellen ja kuunnellen äidin, Asta-tädin ja Erkki-sedän tarinoita vanhoilta ajoilta.

Matkalaiset Vuokselan kirkon sisällä; henkilöt vasemmalta oikealle: jutun kirjoittaja Päivi Kari, Erkki Orsila, Hannu Orsila, Pirkko Lammi, Eeva Norri ja Asta Rinne; valokuvan otti Juha Äikäs

Vuokselan v. 1929 valmistunut kirkko jaksaa yhä odottaa seurakuntalaisiaan luokseen.

Luulenpa, että kukaan meistä mukana olleista ei unohda sen kesäyön tunnelmaa. Äiti ja Asta-täti kertoivat tarinoita Tahvo-äijästä ja Helena-mummosta, Astan isästä Seppä-Antista, mummoni Idan kättilön työstä, äijän ja Viljo-sedän postireissuista ja paljosta muusta. Erkki-setä puolestaan muisteli mm. ensi vierailuaan tulevien appivanhempiensä kodissa vuonna 1939 ja vuosien 1943-44 vaihteessa solmitun avioliiton ensimmäisiä kuukausia Virkkilän Sopenojalla.

Aamulla 18.6. lähdimme Kiviniemestä kohti Vuokselaa ja Virkkilän kylää. Kirkon ja vanhan Ryppölän lisäksi halusimme nähdä ainakin äidin kotipiikan Sopenojalla ja Asta-tädin kodin Äikkäälän. Tie kirkolle oli huonossa kunnossa, mutta - kiitos Hannun - pääsimme kuitenkin perille Pikku-Vuoksen rantaan.

Paikallisen asukkaan (vartijan?) avustuksella onnistuimme pääsemään myös sisälle kirkkoon. Näky siellä oli kuitenkin niin surkea, ettei vierailu kauan kestänyt. Koko kaunis rakennus oli tuhotu, lattia täynnä rojua ja alttarin viereisistä seinistä paistoi jo aurinko läpi.

Vanhalla hautausmaalla etsimme mm. Helena-mummon, Tahvo-äijän ja Antti Äikkään hautoja. Hautausmaan kaunis

hiekkaranta houkutti Astan ja Pirkon käymään jopa uimassa. Ennen vanhaan lasten uimataittoa oli kuulemma mitattu sillä, jaksako tyttö tai poika jo uida kirkon uimalahdesta hautausmaan rantaan.

Aurinko paistoi koko matkan ajan täydeltä terältä, Vuoksi kimmelsi ja juuri kun olimme päässeet äidin kotimaisemaan Sopenojalle, käki alkoi kukkumaan. Mistä se tiesikin äidin sitä toivoneen!

Missään en ole nähnyt niin paljon ja niin suuria ja kauniita perhosia kuin Vuokselassa. Kokonaiset yhdyskunnat sinisiipiä ja monia muita lajeja paistattelivat päivää teiden savikoissa. Valitettavasti vain myös paarmoja oli tavallista enemmän ja nekin olivat tavallista suurempia.

Puolen päivän jälkeen suuntasimme taas auton nokan kohti Viipuria ja Suomea ja illan suussa istuimme jo Asta-tädin kanssa bussissa matkalla Lahdesta Helsinkiin.

- Vaikka koko kahden päivän matka onnistui joka suhteessa hyvin, parasta siinä oli kuitenkin se, mitä on tapahtunut matkan jälkeen. Vierailu Vuokselaan herätti ainakin minussa kiinnostuksen koko menneeseen aikaan. Olen pitkin kesää halunnut oppia lisää Suomen his-

toriasta, sekä Karjalasta että isäni kotiseudusta eteläisessä Hämeessä. Aiemmin irralliset tiedot ja tarinat ovat nyt alkaneet liittyä yhteen ja muodostaa jatkokertomuksen suomalaisten vaihteista viime vuosisadalla.

Vasta kun olin omin silmin nähnyt Kannaksen ja äidilleni läheiset lapsuuden ja nuoruuden maisemat, Karjalasta tuli minullekin totta. Vuoksen rannalla on ollut hyvä elää, pienessä maaseutuyhteisössä, jossa välimatkat olivat lyhyitä ja jossa kaikki tunsivat toisensa. Naapuriapu ja ystävyys olivat silloin elinehto ja yhteisöllisyys vuositasainen hyväksi havaittu tapa elää. Ei siis ihme, että karjalaiset ovat pitäneet yhtä myös muualle Suomeen muutettuaan.

Ennen matkaa tarinat Karjalasta olivat tuntuneet kertonee jostakin kaukaisesta, kauan sitten kadotetusta ajasta. Nyt ymmärrän, kuinka lähellä meitä Karjala sijaitsee ja kuinka vähän aikaa on kulunut siitä, kun Näppiset, Lisket ja Ryypöt vielä elivät rinnakkain Virkkilän kylätien varrella. Ei siis ihme sekään, että Liskin Aili-mummo muisti itse tekemillään lahjoilla vielä minunkin lapsiani. Se nyt vaan yksinkertaisesti kuului asiaan!

Päivi Kari (os. Norri)

Elsan kolmas evakkomatka

muutama tuoli. Elsan käskettiin istua sängylle. Elsa kietoi käsi- ja jalkavartensa peloissaan rautasängyn päätytömpän ympärille. Ja kuulustelui jatkui. Yksi miehistä tähtäsi koko ajan kiväärin kanssa Elsaa rintaan ja sama kysymys toistui aina vain: ”Missä on isäsi? Missä on veljesi? Ellet tunnusta joudut tuonne kellotapuliiin toisten ruumiiden kanssa!” Kuulustelua jatkui koko päivän ja seuraavan yön.

Aamun koittaessa huoneeseen astui venäläinen upseeri, joka sanoi: ”Laskekaa tyttö menemään. Olen tehnyt tiedusteluja eikä hänellä ole isää eikä veljiä”. Tästä alkoi Elsan ensimmäinen evakkomatka. Niin paljon pelkoa ja kauhua tapaus herätti nuoren tytön mielessä, että hän lähti juoksemaan päinvastaiseen suuntaan kuin missä koti oli. Hän juoksi noin kymmenen kilometriä kunnes samasta suunnasta tuli hevonen, joka pysähtyi ja ohjaksissa oli Joutsenosta kotoisin ole-

va isäntä. Hän otti tytön kyytiin ja vei turvaan kotiinsa.

Rauhan tultua isäntäväki alkoi houkuttaa Elsaa karjakkokouluun ja hakemus laitettiin Sakkolan Haparaisten kylän Kekkilän kartanoon, josta sitemmin tulikin Elsan harjoittelupaikka. Kekkilän kartanossa työskenteli myös kylän nuoria miehiä päivätöissä. Siellä oli myös Viljami, josta tuli Elsalle puoliso.

Myöhemmin Haparaisiin muutti myös Elsan äiti Eeva, joka myi tilansa Lemillä veljelleen. Haparaissa Eeva hoiti Elsan ja Viljamin viittä lasta sekä kävi kylällä hieromassa.

Myöhemmin Elsa joutui vielä kaksi kertaa lähtemään evakkoon. Vaikka jokainen lähtö oli pelottava ja murheellinen, niin vuoden 1918 lähtö oli Elsan mielestä kaikista kauhustuttavin. Hän suostui palaamaan synnyinseutuun Lemillä katsomaan vasta asuessaan jo Lempäälässä vuonna 1947.

Tämän muisteluksen kirjoitti Elsa-äidin ja Eeva-mummon kertomusten perusteella Elsa ja Viljami Kopperoisen vanhin tytär.

Meeri

Kalastukseen liittyviä tapahtumia Vuoksen keskivaiheilta

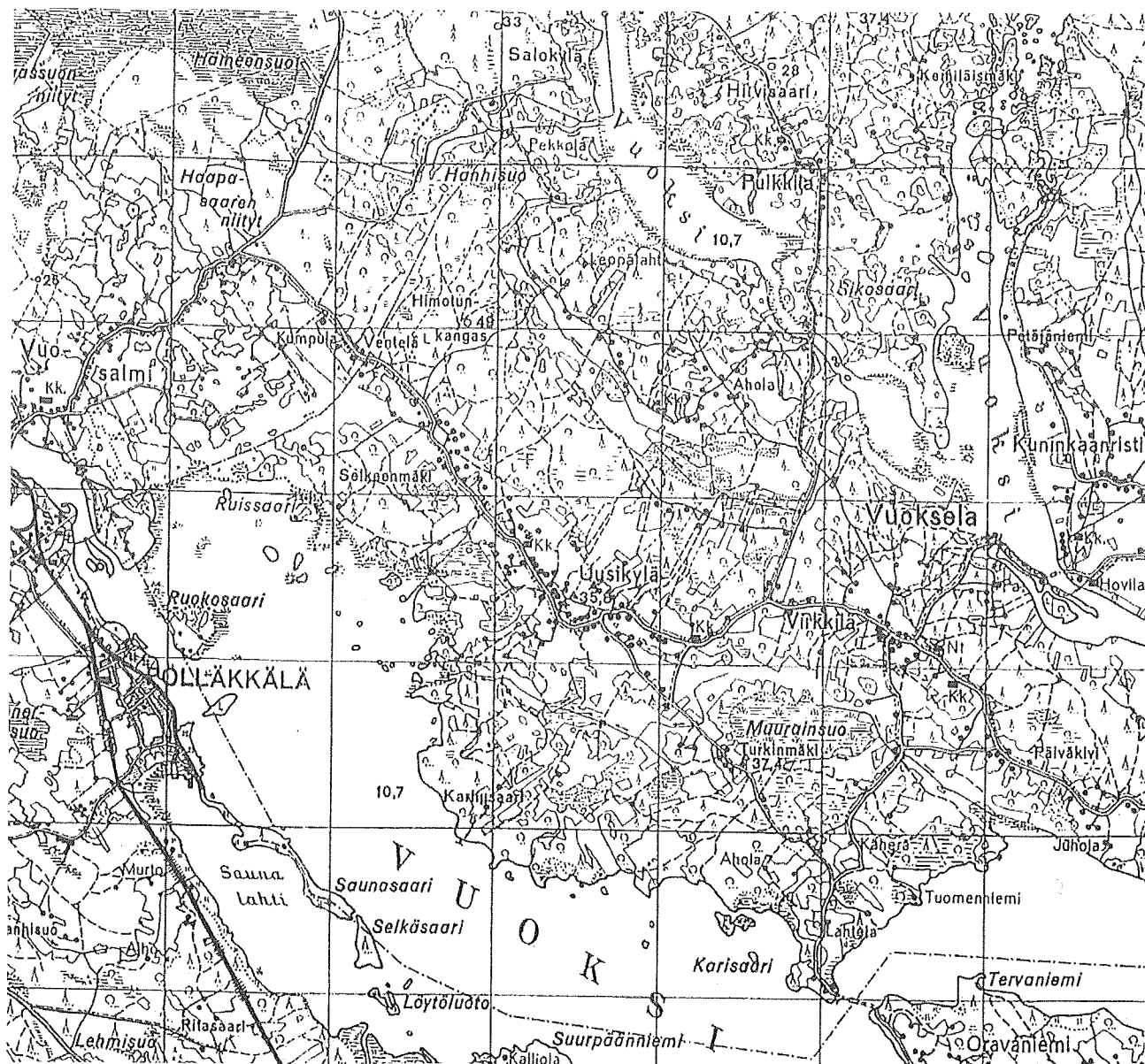
Mie en viivytelt

Juho Kurronen oli äveriäs maanviljelijä Vuoksen Uudestakylässä. Hänen tilaansa kuului muun ohella useitakin saaria Vuoksessa, esimerkiksi Ruokosaari ja Hiekkasaari lähellä Pölläkkälän rantaa. Lisäksi hänellä oli osuuksia Kiviniemen koskesta, joista hän ei luopunut toisten maanviljelijöiden tavoin kosken perkauksen yhteydessä. Niinpä asiakirjojen mukaan silloin 1800-luvun puolivälissä Kiviniemen kosken omistivat Suomen valtio ja maanviljelijä Juho Kurronen.

Mainittakoon, että Ruokosaari – jota uusikyläläiset kutsuivat Kurrosaareksi – oli merkittävässä osassa kesän 1944 taisteluissa. Erään tykistön tulenjohtajan havaintojen mukaan pataljoonan verran puna-armeijan sotilaita siirtyi sinne Pölläkkälästä ja eteni rantaruohikon suojassa taistellen ensin Vasikkasaareen ja sitten Vuosalmen kylän rantamalle.

Juho Kurroselle varojen oikea käyttö ja hallinta ei ollut niitä kaikkein

vahvimpia puolia. Lainoja piti ottaa uudelleen ja taas uudelleen. Sitten päivänä muutamana tila saarineen kaikkineen siirtyi – joidenkin mielestä vähän kepulikonstein – velkojan omistukseen. Juhon poika Mikkokin menetti näin lapsuuskotinsa kalastusrannat. Hän harjoitti suutarin ammattia ja asui pienessä omakotitalossa perheensä kanssa 1900-luvun alkupuolella. Piha-piiriin kuului vähäinen karjarakennus sekä omenapuita ja marjapensaita.

Mikko jutteli yleensä harvaksen, vähän venkauttelemalla. Erään kerran hän selosteli naapurillensa kalastusretkeensä liittyviä vaiheita ja kertoi pudonneensa veneestä veteen kurkotellun seurauksena. "No sie kastuit sit läpimäräks", sanoi naapuri. Tähän Mikko venkautti verkalleen: "Ei, - mie – en – viivytelt".

Suun minä panen kiinni

Päivisen Heikki kuului Pölläkkälässä olleen A. Ahlström Oy:n omistaman sahan johtohenkilöihin. Hän souteli kuitenkin Uudenkylän rannoilla. Siellä kun oli "Nällipojil" (veljekset Snäll) Herman Ryypöltä ostetussa Koivikkosaaressa kesäasunto. Sahan johtoon kuuluneet kaverukset olivat kai nauttineet yhdessä "vettä väkevämpää" sillä seurauksella, että Heikki paluumatkallaan molskahti veteen. Hänen muis-

tiinsa oli kuitenkin painunut muuan kultainen ohje. Hän nosti päänsä reunan yli veneen sisäpuolelle ja toisti toistamistaan: "Suun minä panen kiinni, suun minä panen kiinni".
- Apu tuli aikanaan kalastajan hahmossa.

Kuka ...sie oot?

Sotien päätyttyä Uudenkylän kalastajakin joutuivat hankkimaan töitä jostakin muualta. Eräät suuntasivat kulkunsa Helsinkiin. Jooseppi Kiurun Verner-poika, joka oli isänsä ja veljensä kanssa vetänyt nuottaa lukuisia kertoja Vuoksessa, sai töitä Keskolta. Väinö Jantunen pääsi myymään kaloja Hakaniemen torille..

Eräänä kauniina keväisenä päivänä Vernerä päätti lähteä ostamaan kalakeiton tarpeita Hakaniemestä. Yllätykseen hän tunnisti kauempaa kalatiskin

takana touhuavan Väinön. Velikululta kun oli, Vernerä pisti aurinkolasit silmillensä ja laski hattunsa lipan alemmaksi. Sitten hän meni tiskin ääreen ja valitsi pari kolme kalaa sekä totesi juhla-lillisesti: "Ennen kuin pannaan nämä kalat pakettiin, niin minä kysyisin että mistä nämä kalat on pyydystetty. Ovatko nämä Sammutselältä Alholan ja Hirvisaaren väliltä vai ovatko nämä sieltä suuren Vuoksen puolelta?".

Väinö Jantusen liikkeet pysähtyivät. Hän tuijotti ja tuijotti. Sitten hän kysyi kuuluvasti: "Kuka perkele sie oot?".

Vernerä kohotti hitaasti hattunsa lippaa ja otti aurinkolasit silmiltänsä. Kahdella entisellä Uudenkylän kalastajalla oli hauskaa.

Väinö Ryypö

Lintujen häälaulu

Pienet linnut häitä pittiit.

Tiainen olutta keitti, västäräkki vettä kanto, punalintu puita pilkko.

Täi lakas lattian, kirppu pyyhki kiukuan, torakka torui sopessa, karpänen katon rajassa.

Susi juosta jolkutteli marjoja keräilemässä.

Repo leipoi häntä tölkki, karhu kangasta kutovi.

Runon on tallentanut Laura Takala, Filemon Kuopan tytär. Filemon Kuoppa asusti perheineen Metsäpirtissä Hatakanmäellä.

Laura Kuopan isänäiti, Aune Kuoppa 1868-1941, lauloi Lintujen häälaulua Lauran lapsuudessa noin 1930-luvulla. Laulu on saatantanut olla pitempi eli osa laajempaa runoelmaa tai sitten se on ollut "lapsen mittainen", helposti muistettava loru.

Er.P 6 palaa talvisodan tielle - Perinneyhdistys järjestää matkan kesällä 2004

Talvisodan Erillinen pataljoona 6:n perinneyhdistyksen kokous pidettiin elokuussa Tampereella. Er.P 6:n henkilöstö muodostui pääosiltaan Räisälän, Käkisalmen, Sakkolan ja Kaukolan aseveljistä. Pataljoona kulki talvisodan kunnian päivinä tavattoman raskaan tien, kuten niin monet rintamajoukkojen yksiköt. Pataljoonan perinteitä on vaalittu lähinnä viettämällä asevelijuhlia Keljan taistelun vuosipäivänä 27.12. kahden vuoden välein.

Nyt perinneyhdistys päätti järjestää veteraanimatkan alkukesällä 2004 niille taistelupaikoille, joissa pataljoona operoi. Retken teemaksi otettiin: "Er.P 6:n tie talvisodassa". Matkan yksityiskohdista tiedotetaan aikanaan mm. pataljoonan veteraanien kotipaikkojen pitäjäjuhliilla ja muiden tilaisuuksien yhteydessä.

Er. P 6:n perinneyhdistykseen otetaan henkilö- ja yhteisöjäseniä. Vuotuista jäsenmaksua ei peritä, mutta henkilöjäsenet maksavat liittymismaksua 10 euroa ja yhteisöjäsenet kannatusmaksua vähintään 50 euroa perinneyhdistyksen Rauman Seudun Osuuspankin tilille 563000-2182850. Liittymismaksua maksettaessa on annettava nimi- ja osoitetiedot jäsenluettelon pitämistä varten.

Yhdistyksen puheenjohtajana toimii Heino P. Paavilainen Räisäläisten Säätiöstä ja muita taustayhteisöjä ovat Käki-Säätiö, Sakkola-Säätiö ja Kauko-Säätiö.

Sakkola -museon postiosoite on:
**SAKKOLA-MUSEO/
SAKKOLA-SÄÄTIÖ**
PL 15
37500 Lempäälä

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan.

Kirjoja voi hankkia Osuuspankin konttorista Lempäälässä.

Kirjoja myyvät myös Eino Kuisma, Punkalaidun, sekä Lempäälässä Anneli Kuisma ja Aaro Viskari. Anneli Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. 03- 3748 410

Sakkolan historia II maksaa 13,50 euroa ja Sakkolan kylät tuvasta tupaan 18,50 euroa. Postilähetyksistä peritään lisäksi lähetyskulut.

**HANKKIKAA NYT PITÄJÄTEOKSIA
- VAIKKAPA LAHJAKSI!**

SAKKOLAN PITÄJÄ- JUHLAN VIDEO

Saatavissa nyt myös 50 minuutin mittainen pitäjänjuhla-video kesän 1997 juhlista Sakkolassa. Tilaa värikäs dokumentti historiallisista juhlallisuuksista Karjalan kotikunnuilta hintaan 25,50 euroa.

TILAUKSET:

Ilpo Kuparinen puh. 03- 3738 195, 254 0640 tai 0400 307 550
Videota voi myös noutaa Crane Video Oy:n toimipisteestä Tampereen Näsilinnankatu 28 tai Vesilahdesta Kuparisen kotoa Rautialantie 525. Tilauksia otetaan vastaan myös Sakkola-Säätiössä.

PITO-KALAASI KY

Pitopalvelu Aila ja Kati Heikkilä, Tampere
Puh. 03-343 3902, 03-266 2002, 0400 548 526

Putkiliike P. Nuora Ky

37560 KULJU
Puh. 367 6100

*TILAA SINÄKIN
SUVANNON SEUTU*
*Seuraava lehti
ilmestyy marraskuussa.*

SUVANNON SEUTU

**Suvannon ympäristön
kotiseutulehti**
Ilmestyy vuonna 2002 8 kertaa

Tilaushinta
20 euroa/vuosikerta

Ilmoitushinnat
0,20 euroa palstamillimetri
(+alv 22%)

Pankki
TSOP, 37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955

Toimitus Suvannon Seutu,
Rautasema, 37550 Lempäälä
Puhelin 040 730 2622
tai (03) 374 8448 iltaisin

Päätoimittaja
Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä
Metsäpirtin yhdyshenkilö

Anja Kuoppa, Janakkala
p. 044 28 44 330

Vuokselan yhdyshenkilö
Taisto Virkki, Tampere
p. 03- 363 1750 tai 050-553 8607.

Toimituskunta
Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Hannu Paukku
Aila Alanen
Anja Kuoppa
Taisto Virkki

Kirjapaino Vammaspaino, Vammala